

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р арх. Георги Николов Георгиев,
ръководител на Департамент “Архитектура”, Нов български университет

ОТНОСНО: Дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен “доктор” по професионално направление 5.7. “Архитектура, строителство и геодезия”, с кандидат арх. Виолета Здравкова Шатова, докторант в редовна форма на обучение към департамент „Архитектура” на Нов Български Университет (НБУ).

Тема: „НОВАТА МУЗЕЙНА СГРАДА КАТО СРЕДСТВО ЗА ОБНОВЯВАНЕ НА ГРАДСКАТА СРЕДА“

Научен ръководител: проф. д-р арх. Константин Бояджиев

Рецензията е изготвена на основание заповед № 3-РК-347 от 20.07.2018 г. на ректора на НБУ, с която съм утвърден за председател на научното жури за защита на дисертационния труд на арх. Виолета Здравкова Шатова и решение на първото заседание на научното жури.

Значимост на изследвания проблем в научно и практическо - приложно отношение

Безспорна е значимостта на темата за музейната сграда, която има многобройни измерения – архитектурно-градоустройствени, социално-културни, идеологически, икономически и пр. Още по-голямо значение тази тема придобива в последните десетилетия, под въздействие на развитието на съвременните информационни и комуникационни технологии и тяхното влияние върху динамизирането в глобален аспект на икономическите и културните процеси в обществото. Свидетели сме на процес

както на разцвет на проектирането и строителството на музейно-изложбени комплекси по света, така и на цялостна промяна във функциите и значимостта им като тип обществена сграда.

Заслужава адмирации подходът на арх. Шатова да разгледа цялостно съвременната еволюция на музейната сграда в различните и аспекти, с внимание върху възможностите на съвременните музейни комплекси да генерират импулси за преосмисляне и стимулиране на урбанистичното развитие. В този смисъл съм напълно съгласен с тезата на арх. Шатова, че: «Емблематичните културни дестинации се превръщат в съвременно средство за съживяване на занемарени градски пространства, инструмент за цялостно градско съживяване и икономическото развитие ...». В контекста на незадоволителното състояние на голяма част от музеите в България, изследването на актуалните аспекти на формиране и функциониране на музейната среда придобиват и конкретни практически измерения.

Цели и задачи на дисертацията

Авторът на изследването е поставил пред себе си значими за архитектурната теория и практика цели:

- А. Да покаже, че съвременният музей е по своята същност нов типологичен обект на проектиране, т.е. в архитектурно отношение той съдържа нови функционални особености и предизвикателства.
- Б. Да се фокусира изследването върху аспектите на развитието на музейната сграда, свързани с повишаване на полезността и ефективността.
- В. Като резултат от реализацията на първите две цели да се формулират практически насоки в развитието на съвременните музеи, съотносими с българската музейна практика, на тази база да се формулира програма за строителство и планови задания.

За постигането на тази цел, в дисертацията успешно са поставени и решени следните основни задачи:

- Изчерпателен анализ на международния опит в изследваната проблематика чрез събиране и проучване на изключително голям брой примери на музейни обекти

от последните десетилетия – подбрани са и са систематизирани примери, илюстриращи световната практика;

- Обстоен анализ на тенденциите в музейното планиране и проектиране;
- Формулиране на изводи и препоръки под формата на концепции, програми, модели, архитектурни схеми и решения;
- Изготвяне на конкретни примерни предложения за организирането на музеи на национално равнище в конкретни териториални зони в България

Дисертационният труд се състои от увод, изложение в седем глави, обособени в 3 части, библиография и приложения с включени голямо количество изображения, схеми и архитектурни чертежи.

Част I. на дисертацията, „Проучване, анализ и синтез на международния опит и развитие на музейни практики по изследваната проблематика”, включва три глави с проучване и анализ на музейни сгради, разпределени според използваните различни критерии: „Исторически и общ преглед на музеите“; „Обзор на специфични музеи с общовалидни решения“; „Фиксиране на определящи тенденции в развитието на съвременните музеи и галерии въз основа на посочения анализ“.

Част II. на дисертацията, озаглавена „Конкретизиране на общо приложими схеми, по отношение на съдържание, функционална планировка, зона и ниво на достъп“ се състои от три глави, с по-тясно специализирано устройствено и архитектурно-функционално съдържание: „Ефект на съвременните сгради за култура върху градските райони“; „Съдържание на музейната сграда. Новости в съдържанието.“; „Зониране на музейната сграда“

Част III. на изследването е озаглавена „Концепция за развитие“ , като в нея се правят ред изводи и предложения относно изграждането на нов образ за съвременния български музей, конкретизират се възможни градове в България, подходящи за евентуална намеса на основата на предложена концепция с примерни предложения. Към тази част е разработено Приложение-справка, показващо съществуващите в момента музеи в и около изброените градове – обект на предложенията.

При разработване на дисертацията си арх. Шатова показва висока степен на познаване на състоянието на проблема, което се основава на удачен избор на много голямо количество използвани източници, най-вече от чуждестранна литература – книги, статии, научни статии, мнения на експерти, официални и специализирани сайтове, архитектурни планове и разработки в областта.

Избраната от докторанта методология на изследване съответства на поставената цел и задачи на дисертационния труд. Подходът е комплексен и отчита съвкупността от фактори, влияещи върху формирането и функционирането на музейните сгради: социални и икономически, градоустройствено-композиционни, функционално съдържание връзки, експлоатация и режим на ползване, специфика на музейната програма.

Към по-съществените приноси на дисертацията могат да се отнесат:

1. Събрано е и е анализирано много голямо количество изходна информация, свързана с развитието на музейното строителство, основно от последното десетилетие, както и по-важни примери от по-ранни периоди - включително най-доброто от музейното строителство в рамките на над 35 избрани проекта от различни страни в Европа, Съединените щати, Китай, Ирак и Египет. Към дисертацията е изготвено приложение, където са представени над 100 разгледани примера.
2. Събраният материал е подбран и подреден с оглед задачата на изследването – да се представят характерните особености в развитието на съвременната музейна сграда
3. Формулирани са общи направления в съвременното развитие на музеите.
4. Анализирани са възможните въздействия на новия тип музеи върху развитието на градските квартали и града като цяло.
5. Показани са множество конкретни решения по специфични въпроси на музейното проектиране и управление от полза както за местните власти и музейните работници, така и за инвеститори и проектантти, съобразно местните, регионални и национални особености.

6. Формулирани са нововъзникващи групи музейни дейности и перспективите им за бъдещо развитие.

Този тип приноси имат като общ научен, така и практическо-приложен характер тъй като могат да обслужат освен проектантите на музейните обекти, така и съответните звена на централната и местните власти, планиращи и формиращи визии, концепции и прогнози. Като особено важен практическо-приложен принос на изследването считам създадената в рамките на изследването информационна база в помощ на конкретната проектантска и управленска практика.

Значение на дисертацията и възможности за приложение

Дисертационният труд е разработен прецизно и с професионализъм, темата е разгледана всеобхватно и детайлно. Достоинствата на дисертационния труд дават възможности за използването му на много и различни нива - в процеса на обучение на студентите по архитектура, в помощ на проектантите и инвеститорите на музейни обекти, както и на голям брой експерти и институции на централната и местните власти и представители на бизнеса, свързани с програмиране, планиране и финансиране на различните сфери на развитието на градовете и публичните политики, както и на бизнес активностите.

Авторът на дисертацията има три публикации на български език, като и три научни съобщения на български, немски и френски език в специализирани онлайн издания, с което удовлетворява нормативните изисквания.

Авторефератът представя изключително изчерпателно научното изследване и отговаря на нормативните изисквания. В него адекватно са изложени съдържанието, основните постановки, постигнатите резултати и научните приноси на дисертационния труд.

Заклучение

С убеденост давам положителна оценка на представения от арх. Виолета Здравкова Шатова дисертационен труд: „НОВАТА МУЗЕЙНА СГРАДА КАТО СРЕДСТВО ЗА ОБНОВЯВАНЕ НА ГРАДСКАТА СРЕДА“. В него се разработва самостоятелно, цялостно, последователно и контекстуално важна за развитието на съвременната архитектурна наука тема. Той съдържа както теоретични, така и практически приложими резултати, представляващи оригинален принос в неизследвана в съвременната българска архитектурната наука област. Дисертацията отговаря по убедителен начин на всички изисквания на Закона за развитието на академичния състав в Република България, правилника към него и нормативните документи на Нов Български университет в тази област. Предвид гореизложеното, предлагам на почитаемото научно жури да присъди на арх. Виолета Здравкова Шатова образователната и научна степен “доктор” по професионално направление 5.7. “Архитектура, строителство и геодезия”.

15 октомври 2018 г.

Гр. София

Изготвил рецензията:

проф. д-р арх. Георги Георгиев